

Liuksemburgas

Reikalavimas, kad žalą atlygintų nusikaltėlis - Liuksemburgas

Kaip galiu pareikalauti kompensacijos iš nusikaltėlio arba pasinaudoti kitomis teisių gynimo arba reikalavimų patenkinimo priemonėmis teisme (baudžiamojo proceso metu) ir kam turėčiau teikti šį prašymą?

Yra keli būdai, kaip reikalauti žalos atlyginimo iš nusikaltėlio.

Kad baudžiamasis teismas turėtų pagrindą priimti sprendimą dėl kompensacijos, nukentėjusysis baudžiamajame procese turi pareikšti ieškinį dėl žalos atlyginimo kaip civilinis ieškovas ir reikalauti teisingos kompensacijos iš nusikaltėlio, jei jis bus pripažintas kaltu. Nukentėjusysis neprivalo dalyvauti posėdyje. Jam gali atstovauti advokatas ir iki posėdžio raštu pareikšti jo reikalavimus.

Be to, pagal 1984 m. kovo 12 d. įstatymą (su pakeitimais) dėl kompensacijos tam tikriems nukentėjusiesiems, dėl nusikaltimo patyrusiems fizinių sužalojimų, tam tikros nusikaltimų aukos turi teisę gauti kompensaciją iš valstybės biudžeto. Tai svarbi priemonė, skirta nukentėjusiesiems tais atvejais, kai: nusikaltėlis nėra nustatytas; nusikaltėlis nustatytas, tačiau jo negalima rasti; nusikaltėlis yra nemokus. Tokiais atvejais nukentėjusysis Teisingumo ministerijai turi pateikti prašymą skirti kompensaciją, o ministerija dėl jo per šešis mėnesius priims sprendimą.

Kompensaciją valstybė moka tik tada, jei nukentėjusysis veiksmingos ir tinkamos kompensacijos negali gauti jokiais kitais būdais (*pavyzdžiui, iš nusikaltėlio, socialinio ar asmeninio draudimo lėšų*).

Jei valstybė nukentėjusiajam skiria kompensaciją, jis vis tiek gali baudžiamajame procese pateikti ieškinį dėl žalos atlyginimo kaip civilinis ieškovas ir iš nusikaltėlio reikalauti papildomų sumų, jei nukentėjusysis mano, kad kompensacija yra nepakankama. Tokiu atveju nukentėjusysis privalo teismą informuoti, kad valstybei buvo pateiktas prašymas skirti kompensaciją arba kad iš valstybės buvo gauta kompensacija.

Kuriame baudžiamojo proceso etape turiu pareikšti reikalavimą?

Nukentėjusysis turi teisę kreiptis dėl žalos atlyginimo baudžiamajame procese išsiųsdamas raštą tyrimą atliekančiam teisėjui ir jį informuodamas, kad nukentėjusysis reiškia ieškinį kaip civilinis ieškovas siekdamas pareikalauti kompensacijos už galimai patirtą sužalojimą. Reikalavimą galima pateikti bet kuriame proceso etape. Nukentėjusysis savo reikalavimą taip pat gali pateikti baudžiamosios bylos posėdžio metu.

Tačiau atkreiptinas dėmesys į tai, kad, jei nukentėjusysis iki posėdžio nusprendžia pareikšti ieškinį dėl žalos atlyginimo kaip civilinis ieškovas, jis nebegali būti išklaustas kaip liudytojas.

Jei nukentėjusysis nepareiškia ieškinio dėl žalos atlyginimo baudžiamajame procese arba nepareiškia jokių reikalavimų, baudžiamasis teismas nukentėjusiajam negali automatiškai priteisti žalos atlyginimo.

Tačiau nukentėjusysis, kuris baudžiamosios bylos posėdžio metu nesikreipia su ieškiniu dėl žalos atlyginimo kaip civilinis ieškovas, nepraranda teisės į kompensaciją. Nukentėjusysis vis tiek gali pareikšti ieškinį nusikaltėliui civiliniuose teismuose, jei šis ieškinytis pareiškiamas per taikomą civilinės teisės senaties terminą ir įrodoma, kad nagrinėjami veiksmai laikomi civilinės teisės pažeidimu.

Prašymą skirti kompensaciją Teisingumo ministerijai galima pateikti iki tol, kol sprendimu bus užbaigtas baudžiamasis procesas. Be to, prašymą reikia pateikti per dvejus metus nuo veikų padarymo dienos. Jei nusikaltėlis patraukiamas baudžiamajon atsakomybėn, o nukentėjusysis baudžiamajame procese kaip civilinis ieškovas pareiškia ieškinį dėl žalos atlyginimo, šio reikalavimo pateikimo terminas pratęsiamas ir pasibaigia praėjus dvejiems metams po teismo, nagrinėjančio baudžiamąją bylą, galutinio sprendimo priėmimo. Jei nukentėjusysis nepareiškia ieškinio baudžiamajame teisme, o šiame procese priimtas sprendimas įsiteisėja, nukentėjusysis gali pareikšti ieškinį civiliniuose teismuose, kad būtų priimtas sprendimas dėl žalos atlyginimo. Šiuo atveju terminas pratęsiamas ir sueina praėjus dvejiems metams po teismo sprendimo dėl žalos atlyginimo įsiteisėjimo. Tačiau, jei nukentėjusysis yra nepilnametis, senaties terminas nepradedamas skaičiuoti iki tos dienos, kol nukentėjusysis sulaukia pilnametystės, jei už veikas yra baudžiama baudžiamosiomis sankcijomis arba jei veikos yra numatytos

Liuksemburgo baudžiamojo kodekso 372, 373, 375 (*tvirkinimas ir išžaginimas*, 3821 ir 3822 (*prekyba žmonėmis*), 400, 401bis 402, 403 ar 405 (*nužudymas, dėl kurio kaltas asmuo, nekvalifikuojamas kaip tyčinis nužudymas, ir tyčinis kūno sužalojimas*) straipsniuose ir už jas yra baudžiama pagal šiuos straipsnius.

Ko galiu reikalauti prašyme ir kaip turėčiau jį suformuluoti (nurodyti visą sumą ir (arba) atskirai nurodyti nuostolius, prarastas pajamas ir palūkanas)?

Baudžiamojo proceso metu nukentėjusysis per posėdį turi raštu arba žodžiu pateikti reikalavimą, kuriame būtų nurodyti tikslūs jo pageidavimai, tačiau šį reikalavimą raštu galima pateikti ir prieš posėdį. Bet kuriuo atveju nukentėjusysis privalo įrodinėjimo priemonėmis (medicinos pažymomis, sąskaitomis ir pan.) įrodyti, kad buvo patirtas kūno sužalojimas. Faktiškai posėdžio metu teismas prieš civilinį ieškovą, teikiantį ieškinį dėl žalos atlyginimo, pirmiausia išklausys liudytojus ir įtariamą nusikaltėlį. Šiuo etapu nukentėjusysis arba jo vardu veikiantis advokatas nurodo, kad jis teikia ieškinį dėl žalos atlyginimo kaip civilinis ieškovas, ir pateikia dokumentą, kuriame nurodomi konkretūs reikalavimai teismui, prokurorui ir proceso šalims. Nukentėjusysis neprivalo dalyvauti posėdyje – jam gali atstovauti advokatas.

Reikalavimas gali būti surašytas ant paprasto popieriaus, o jame pateiktas įvairios patirtos žalos (kūno sužalojimų, ekonominių nuostolių ir (arba) moralinės žalos) sąrašas su konkrečiomis sumomis. Jei žalos negalima įvertinti kiekybiškai arba jos dydis kol kas nežinomas, suma nurodoma „dėl protokolo“.

Dauguma atvejų žalos atlyginimo dydį, skiriamą nukentėjusiajam kaip kompensacija už žalą, nustato teismas, atsakingas už nusikaltėlio teisimą, jei jis pripažįsta, kad kaltinamasis yra kaltas.

Nusikaltimo aukai kompensacija atlyginami šie nuostoliai ir išlaidos:

fizinė (ne psichologinė) žala:

- dėl sužalojimo patirtos medicininės išlaidos (medicininio gydymo – gydymo ligoninėje ir ambulatorinis gydymas, reabilitacijos – išlaidos);
- papildomi poreikiai ar išlaidos, susiję su sužalojimu (t. y. priežiūra ir pagalba, laikinas ir nuolatinis gydymas, ilgos trukmės fizioterapija, būsto pritaikymas, specialii įranga ir kt.);
- ilgalaikiai sužalojimai (pvz., negalia ir kitas ilgalaikis invalidumas);
- pajamų netekimas medicininio gydymo metu ir po jo (įskaitant pajamų praradimą ir darbingumo netekimą ar išmokų sumažėjimą ir kt.);
- profesinių galimybių praradimas;
- su teismo procesu dėl žalą sukėlusio įvykio susijusios išlaidos, pavyzdžiui, teisinės ir kitos išlaidos);
- kompensacija už pavogtą ar sugadintą asmeninį turtą;

psichologinė (moralinė) žala:

- nukentėjusiojo skausmas ir kančios;
- pasitenkinimo gyvenimu praradimas (kai nukentėjusiojo gyvenimas nebėra toks pats, koks buvo iki nusikaltimo padarymo);
- suluošinimas (randai, galūnės ar kitos kūno dalies praradimas);
- seksualinio pobūdžio žala.

Teismas gali nurodyti ekspertui apskaičiuoti tikslią sumą už patirtus sužalojimus. Taip atsitinka dažnai, ypač sunkių kūno sužalojimų atvejais.

Šiuo atveju teismas gali skirti avansą.

Atlikus ekspertizę priimamas sprendimas dėl žalos atlyginimo, kuriame nustatoma mokėtina suma.

Didžiausia kompensacijos suma, kurią gali skirti Teisingumo ministerija, negali viršyti Didžiojo Hercogo reglamentu kiekvienais metais nustatomos ribos. 2017 m. nustatyta riba buvo 63 000 EUR. Ministerija taip pat gali skirti avansą.

Ar yra speciali forma, skirta tokiems prašymams?

Liuksemburgo Didžiojoje Hercogystėje nėra jokios specialios formos, skirtos prašymams skirti kompensaciją.

Reikalavimai surašomi ant paprasto popieriaus lapo.

Teisingumo ministerijai pateikiami prašymai skirti kompensaciją turi būti surašyti prancūzų, vokiečių arba liuksemburgiečių kalbomis, o juose turi būti nurodyta veikų data, vieta ir tikslus pobūdis.

Kokius mano reikalavimą pagrindžiančius įrodymus turiu pateikti?

Norint pareikšti reikalavimą bylą nagrinėjančiame teisme, reikia pateikti reikalavimą atlyginti žalą ir bet kokius žalą pagrindžiančius įrodymus (konkrečius pavyzdžius žr. toliau).

Teisingumo ministerijai pateikiant prašymą skirti kompensaciją, kartu su šiuo raštu reikia pateikti bet kokius veikų ir sužalojimų, kuriuos patyrė nukentėjusysis, patvirtinamuosius dokumentus, pagrindžiančius prašymą.

Neišsamus sąrašas:

- skundo kopija (policijos protokolas) arba įrodymai, patvirtinantys, kad pateikėte reikalavimą atlyginti žalą baudžiamajame procese;
- sprendimo, kuriuo baigiamas baudžiamasis procesas ir išsprendžiamas civilinio ieškovo reikalavimas atlyginti žalą (jei jis buvo pateiktas), kopija;
- sprendimas dėl reikalavimo atlyginti žalą (pavyzdžiui, po ekspertizės);
- sužalojimo įrodymai: medicinos pažymos, kuriose nurodytas patirtų sužalojimų pobūdis, nedarbingumo trukmė ir, kai taikoma, nuolatinio nedarbingumo pobūdis ir padariniai;
- dėl sužalojimo patirtų medicininių išlaidų (medicininio gydymo, gydymo ligoninėje ir ambulatorinio gydymo ir pan.) įrodymai;
- narystės socialinės apsaugos organizacijoje įrodymai;
- įrodymai, patvirtinantys bet kokios kompensacijos, gautos iš socialinio draudimo lėšų, dydį;
- draudimo sutarties kopija;
- įrodymai, patvirtinantys bet kokios kompensacijos, gautos iš draudimo bendrovės, dydį;
- pajamų netekimo medicininio gydymo metu ir po jo įrodymai.

Ar teikdamas prašymą turiu mokėti teismo ar kitus susijusius mokesčius?

Baudžiamajame procese kiekviena šalis turi sumokėti savo bylinėjimosi išlaidas, nepriklausomai nuo teismo proceso rezultato. Tačiau šalis, turinti poreikių, gali kreiptis dėl teisinės pagalbos. Tokiu atveju valstybė padengia visas išlaidas.

Nukentėjusysis taip pat gali prašyti padengti proceso išlaidas. Ekspertų išlaidas paprastai padengia kaltinamasis.

Teisingumo ministerijai teikiamiems prašymams skirti kompensaciją netaikomi jokie teismo mokesčiai.

Ar galiu gauti teisinę pagalbą iki proceso ir (arba) jo metu? Ar galiu ją gauti, jei gyvenu ne toje šalyje, kurioje vyksta procesas?

Nukentėjusysis gali gauti teisinę pagalbą iki proceso ir (arba) jo metu, kaip nustatyta Liuksemburgo teisės aktuose, užpildydamas nacionalinę formą, kurią galima atsisiųsti iš Liuksemburgo advokatų asociacijos (*Barreau de Luxembourg*) interneto svetainės. [ht ps://www.barreau.lu/le-barreau/assistance-judiciaire/formulaire-d-assistance-judiciaire](https://www.barreau.lu/le-barreau/assistance-judiciaire/formulaire-d-assistance-judiciaire). Kartu su šia forma reikia pateikti patvirtinamuosius dokumentus, įrodančius, kad nukentėjusysis neturi pakankamai lėšų savo gynybos išlaidoms padengti. Prašymą reikia siųsti teismo apylinkės, kurioje nukentėjusysis gyvena, advokatų asociacijos pirmininkui, kuris priims sprendimą, ar skirti teisinę pagalbą.

Bet kas gali konsultuotis su įstaigomis, teikiančiomis teisinę informaciją ir konsultacijas. Norėdamas nemokamai gauti bet kokios teisinės informacijos, galite kreiptis į Priėmimo ir teisinės informacijos teikimo tarnybą (*Service d'Accueil et d'Information juridique*). [ht ps://justice.public.lu/fr/aides-informations/accueil-info-juridique.html](https://justice.public.lu/fr/aides-informations/accueil-info-juridique.html)

Kada baudžiamasis teismas atmes mano reikalavimą nusikaltėliui arba atsisakys dėl jo priimti sprendimą?

Jei nukentėjusysis pateikė reikalavimą atlyginti žalą, o nusikaltėlis baudžiamajame procese išteisinamas, nes veikos nėra laikomos nusikaltimu, teismas vis tiek spręs, ar kaltinamojo padarytas pažeidimas yra nukentėjusiojo patirto sužalojimo priežastis. Tokiu atveju kaltinamajam bus nurodyta atlyginti žalą. Tačiau, jei nukentėjusysis neįrodys priežastinio ryšio tarp kaltinamojo elgesio ir patirto sužalojimo, teismas nukentėjusiojo reikalavimą atmes.

Ar galiu apskųsti tokį sprendimą arba kreiptis dėl kitų teisių gynimo priemonių ir (arba) reikalavimų patenkinimo?

Nukentėjusysis gali apskųsti baudžiamąjį teismo sprendimą.

Be to, jei nusikaltėlis nebuvo nuteistas, nukentėjusysis gali Teisingumo ministerijai pateikti prašymą skirti kompensaciją ir turi teisę gauti kompensaciją, jei nukentėjusysis yra nusikaltimo auka, o nusikaltėlis nebuvo nustatytas, o, jei nusikaltėlis buvo nustatytas, jo negalima rasti arba jis yra nemokus.

Jei nėra teismo proceso, Teisingumo ministerija, remdamasi teismo nustatyta kompensacija, gali skirti fiksuotą sumą ir (arba) skirti ekspertizę ministerijos lėšomis, kad būtų nustatytas kompensacijos dydis, kuris bus skiriamas nukentėjusiajam.

Jeigu teismas man priteisė žalos atlyginimą, kaip užtikrinti teismo sprendimo vykdymą prieš nusikaltėlį ir kokią pagalbą galiu gauti, kad sprendimas būtų įvykdytas?

Baudžiamojo teismo užduotis yra įvertinti nukentėjusiojo patirtą sužalojimą, tačiau teismas nedalyvauja užtikrinant, kad būtų sumokėtas skirtas žalos atlyginimas ir bet kokios palūkanos.

Priėmus galutinį sprendimą pats nukentėjusysis turi imtis veiksmų, kad užtikrintų, kad nusikaltėlis sumokės žalos atlyginimą ir bet kokias palūkanas.

Dažniausiai nukentėjusiojo advokatas prižiūrės, kad būtų išieškotas žalos atlyginimas, – iš pradžių taikiais būdais, susisiekdamas su nuteisto nusikaltėlio advokatu, o vėliau vykdydamas teismo sprendimą per antstolį.

Kai teismas nuteisia nusikaltėlį ir taiko bausmės vykdymo atidėjimą su probacija, įskaitant pareigą mokėti kompensaciją, vyriausiasis prokuroras, atsakingas už bausmių vykdymą, tikrins, ar nuteistas nusikaltėlis vykdo šią pareigą.

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 19/03/2019